

نظریه‌های رمان پسامدرن و سینمای ایران

محمدحسین رضائی فوکلائی

با مقدمه دکتر حسین پاینده

آسارات فرواریه

سرشناسه:	رمضانی فوکلائی، محمدحسین، ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور:	نظریه‌های رمان پسامدرن و سینمای ایران / محمدحسین رمضانی فوکلائی؛ با مقدمه حسین پاینده.
مشخصات نشر:	تهران: مروارید، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری:	۲۳۲ ص.
شابک:	978-964-191-628-4
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه.
یادداشت:	نمایه.
موضوع:	فیلمنامه‌های فارسی - تاریخ و نقد
موضوع:	Persian - History and criticism. Motion picture plays
موضوع:	سینما - ایران - نقد و تفسیر
موضوع:	Motion pictures - Iran - Reviews
موضوع:	سینما و ادبیات - ایران
موضوع:	Motion pictures and literature - Iran
موضوع:	فراتجدد (ادبیات) (Postmodernism (Literature)
شماره افزوده:	پاینده، حسین، ۱۳۴۱-، مقدمه‌نویس
رده‌بندی دکنگره:	۱۳۹۷ / ۱۸ / ۱۹۹۷ PN
رده‌بندی یو بی سی:	۷۹۱/۴۳۷
شماره کتابشناسی ملی:	۵۴۹۹۰۱۴

تهران، خیابان انقلاب، روبه‌روی دانشگاه تهران، پلاک ۱۱۸۸ / ص. پ. ۱۶۵۴-۱۳۱۴۵
 دفتر: ۶۶۴۰۰۸۶۶-۶۶۴۱۴۰۴۶-۶۶۱۰۴۱۲-۶۶۱۰۴۱۲ فاکس: ۶۶۴۸۴۰۲۷ فروشگاه: ۶۶۴۶۷۸۴۸
<https://instagram.com/morvaridpub> <https://telegram.me/morvaridpub>
 تخفیف و ارسال رایگان: www.morvaridpub.ir

نظریه‌های رمان پسامدرن

و سینمای ایران

محمدحسین رمضانی فوکلائی

تولید فنی: الناز ایللی

صفحه‌آرایی: تینا حسامی

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۸

چاپخانه: هوران

تیراژ ۳۳۰

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۱-۶۲۸-۴ ISBN 978-964-191-628-4

۴۲۰۰۰ تومان

فهرست

۱۵	فصل اول: کلیات.....
۱۷	تاریخچه و تعریف اصطلاح.....
۲۱	تعریف رمان های پسامدرن.....
۲۲	پیدایش رمان های پسامدرن در جهان.....
۲۴	پیدایش رمان های پسامدرن در ایران.....

۲۷	فصل دوم: نظریه پردازان ادبیات پسامدرن.....
۲۹	۱. ژان فرانسوا لیوتار.....
۳۱	۲. جان بارت.....
۳۴	۳. دیوید لاج.....
۳۵	۴. بری لونیس.....
۳۶	۵. لیندا هاچن.....
۳۹	۶. هیدن وایت.....
۴۱	۷. برایان مک هیل.....
۴۴	۸. پتریشا وُ.....

۴۹	فصل سوم: مبانی و تکنیک های رمان های پسامدرن.....
۵۱	۱. بینامتنیت.....
۵۵	۲. محتوای وجودشناسانه.....
۵۷	۳. بی نظمی زمانی در روایت رویدادها.....
۵۸	۴. تقلید (اقتباس).....

۶۰	۵. از هم گسیختگی.....
۶۲	۶. تداعی نامنسجم اندیشه‌ها.....
۶۳	۷. پارانویا.....
۶۶	۸. دور باطل.....
۶۷	۹. اختلال زبانی.....
۶۸	۱۰. تناقض.....
۶۹	۱۱. حابه‌جایی.....
۷۰	۱. عدم انسجام.....
۷۲	۱۳. فقدان قاعده.....
۷۳	۱۴. ریاده‌رو.....
۷۵	۱۵. سبزه و آروزی.....
۷۸	۱۶. فروپاسه فرا روایت ۱ (روایت‌های اعظم).....
۸۰	۱۷. آشکارسازی تصحیح.....
۸۱	۱۸. حضور نویسنده در داستان.....
۸۲	۱۹. مرگ اقتدار مؤلف.....

فصل چهارم: معرفی، بررسی و تحلیل فیلم ناه رالد: شاه آکتور سینما..... ۸۵

۸۷	مقدمه.....
۹۰	۱. بینامتنیت.....
۱۰۳	۲. محتوای وجودشناسانه.....
۱۰۹	۳. بی‌نظمی زمانی در روایت رویدادها.....
۱۱۳	۴. تقلید (اقتباس).....
۱۱۵	۵. از هم گسیختگی.....
۱۱۶	۶. تداعی نامنسجم اندیشه‌ها.....
۱۱۸	۷. پارانویا.....
۱۱۸	۸. دور باطل.....
۱۲۰	۹. اختلال زبانی.....
۱۲۲	۱۰. تناقض.....

۱۲۳	۱۱. زیاده‌روی.....
۱۲۵	۱۲. نقیضه و آبرونی.....
۱۲۸	۱۳. آشکارسازی تصنع.....
۱۲۹	۱۴. جمع‌بندی.....

فصل پنجم: معرفی، بررسی و تحلیل فیلم چه کسی امیر را کشت؟..... ۱۳۱

۱۳۴	۱. بینامتنیت.....
۱۴۱	۲. محتوای وجودشناسانه.....
۱۴۱	۳. تداعی نامنسجم اندیشه‌ها.....
۱۴۲	۴. پارانویا.....
۱۴۳	۵. نقیضه.....
۱۴۶	۶. نقیضه و آبرونی.....
۱۵۰	۷. فروپاشی روایت‌ها، روایت‌های اعظم.....
۱۵۳	۸. جمع‌بندی.....

فصل ششم: معرفی، بررسی و تحلیل فیلم ستاره است..... ۱۵۸

۱۵۸	۱. بینامتنیت.....
۱۵۹	۲. محتوای وجودشناسانه.....
۱۶۴	۳. پارانویا.....
۱۶۵	۴. دور باطل.....
۱۶۷	۵. نقیضه و آبرونی.....
۱۶۹	۶. آشکارسازی تصنع.....
۱۷۱	۷. حضور نویسنده در داستان.....
۱۷۲	۸. مرگ اقتدار مؤلف.....
۱۷۳	۹. جمع‌بندی.....

فصل هفتم: معرفی، بررسی و تحلیل فیلم اشکان، انگشتر متبرک، و چند داستان دیگر..... ۱۷۵

۱۷۸	۱. بینامتنیت.....
-----	-------------------

۱۸۰	۲. بی‌نظمی زمانی در روایت رویدادها.....
۱۸۳	۴. تقلید (اقتباس).....
۱۸۴	۴. تداعی نام‌نجم اندیشه‌ها.....
۱۸۴	۵. نقیضه و آبرونی.....
۱۹۱	۶. جمع‌بندی.....

۱۹۳	فصل هشتم: معرفی، بررسی و تحلیل فیلم وقتی همه خوابیم.....
۱۹۷	۱. محتوای وجودشناسانه.....
۱۹۸	۲. از هم‌سختگی.....
۱۹۹	۳. نقیضه و آبرونی.....
۲۰۴	۴. اشعار، تصنع.....
۲۰۶	۵. حضور، پست‌درستان.....
۲۰۶	۶. مرگ اقتدار.....
۲۰۹	۷. جمع‌بندی.....

۲۱۱	فصل نهم: جمع‌بندی.....
۲۱۳	سخن پایانی.....
۲۱۴	جمع‌بندی.....
۲۱۵	نمودار تفکیکی به‌کارگیری تکنیک‌های رمان‌های پست‌مدرن.....

۲۱۷	کتابنامه.....
۲۲۱	نمایه.....

مقدمه

تا چند سال پیش، شاید صحبت کردن از «هنر و ادبیات پسامدرن در ایران» گزافه می‌نمود. این دهه‌ها به پاسدارانه که «آثار ادبی و هنری پسامدرن صرفاً در جامعه پسامدرن وجود می‌آیند» باعث طرح این پرسش به‌ظاهر منطقی اما درواقع نامرتبط و نامربوط می‌شد که «مگر جامعه ایران پسامدرن است که آثار پسامدرن در آن خلق شوند؟»، گویی که رئالیسم، ناتورالیسم، مدرنیسم و امثال آن‌ها را باید به منزله «دوره‌های ادبی» یک‌به‌یک، به ترتیب و پشت‌سرهم طی کرد تا سرانجام ادبیات پسامدرن هم بتواند نوشته شود. امروز اما، به یمن منابع نظری بیشتر، که در زبان فارسی منتشر شده‌اند، به‌خوبی می‌دانیم که اگر پسامدرنیسم را به‌مقوله‌ای تاریخی فروبکاهیم (یعنی اگر آن را صرفاً یک «دوره» در ادبیات معاصر تلقی کنیم)، چقدر فروکاهنده با این مبحث پیچیده برخورد کرده‌ایم و مرتکب چه اشتباه فاحشی شده‌ایم. بحث‌های روشنگر کسانی مانند سایمن مِلپس (که خوشبختانه کتابش درباره پسامدرنیسم را دو مترجم به‌طور جداگانه به فارسی ترجمه و منتشر کرده‌اند) به‌خوبی اثبات می‌کند که رمان‌هایی مانند *فرانکشتاین* و *ماجراهای آلیس در سرزمین عجایب* را هم که

در قرن نوزدهم نوشته شدند، می‌توان پسامدرن محسوب کرد، کما این‌که رمان *اولیس* را هم که همیشه در کتاب‌های نظریه و نقد ادبی به منزله نماد تمام عیار مدرنیسم معرفی شده است همین‌طور. بحثی که من در کتاب *داستان کوتاه در ایران* راجع به داستان «مردی که برنگشت» ارائه کردم، از همین منطق نظری پیروی می‌کند. اگرچه سیمین دانشور این داستان را در سال ۱۳۴۰ نوشت، اما برخی از تکنیک‌های فراداستان (گونه‌ای از ادبیات داستانی پسامدرن) در آن به چشم می‌خورند. استدلال در خصوص چندچونی این تکنیک‌ها و تبیین معانی این داستان برحسب آن‌ها می‌تواند بخشی از بخش‌های نقدانه‌ای باشد که هدفش روشنگری درباره‌ی محتوا و مضامین داستان یادشده است.

کتابی که در دست دارید، همین هدف را با رویکردی تطبیقی بین ادبیات و سینما دنبال می‌کند. نویسنده آن کتاب با استناد به مفاهیم، نظریه‌ها، اصطلاحات و روش‌شناسی‌های ادبی پسامدرن نشان می‌دهد که برخی از فیلم‌های شاخص سینمای معاصر، چگونه معانی خود را به سبک و سیاقی پسامدرن به مخاطب ارائه می‌کنند. مطالعات این کتاب نه فقط فهم نظریه‌های پسامدرن را از راه نقدهایی عملی و راه‌های سینمایی آسان‌تر می‌کند، بلکه به‌ویژه برای آن دسته از پژوهشگران به‌اندازه و نوجویی که به رویکردهای تطبیقی در نقد ادبی علاقه‌مندند می‌تواند نمونه‌ای کاربردی از تحقیق در این حوزه باشد. انتشار این کتاب که نطفه آن در پایان‌نامه تحصیلی نویسنده‌اش بسته شد، همچنین باید مشوقی باشد برای دانشجویان جدی و کوشا تا بدانند که پایان‌نامه حقیقتاً محققانه، روشمند و علمی، برخلاف معنای تحت‌اللفظی‌ای که کلمه «پایان‌نامه» القا می‌کند، صرفاً آغازنامه‌ای است برای کارهای مستقل پژوهشی‌ای که دانش‌آموختگان راستین باید بتوانند انجام دهند.